

Pirkanmaan hyvinvointialue
PL 272, 33101 Tampere
pirha.fi

Valiokunnan lausunto
12.12.2023

Monipalveluvaliokunnan lausunto avokuntoutuksen palveluiden verkoston selvityksestä

Monipalveluvaliokunta on käsitellyt Pirkanmaan hyvinvointialueen avokuntoutuksen palveluiden verkoston selvitystä kokouksessaan 12.12.2023. Monipalveluvaliokunta kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto avokuntoutuksen palveluiden verkoston selvityksestä ja lausuu seuraavasti:

Selvityksen lähtökohtina ovat:

1. Palvelutarpeen kasvu 4 % vuoteen 2035 mennessä
2. Suurten ikäluokkien kasvu ja heidän palvelutarpeensa lisääntyminen
3. Pirkanmaan reuna-alueiden henkilöstöpula
4. Avokuntoutuksen organisoinnin keskeneräisyys
5. Tiedolla johtaminen vaikeaa, kirjaamismenetelmät vaihtelevat
6. Oman tuotannon ja hankintojen talousvertailu selvitettävänä

Monipalveluvaliokunta katsoo, että avokuntoutuksen selvitys kohdistuu lähinnä fysioterapian ja apuvälinejakelun selvitykseen. Päihde- ja mielenterveyskuntoutuksesta on vain lyhyt maininta. Selvityksestä puuttuvat mm. perheiden avohuollon tukitoimet ja nepsy-lasten avokuntoutuksen pohdinta.

Selvityksessä korostetaan mielestämme oikein avokuntoutuksen tukeutumista olemassa oleviin sote-palveluiden yksiköihin (esim. sote-asemat, kouluterveydenhuollon yksiköt ja kotihoidon palvelupisteet). Tämä takaa yhteistyömahdollisuudet muiden ammattilaisten kanssa. Perheiden, varhaiskasvatuksen ja koulutoimen kanssa tehtävällä yhteistyöllä pyritään ehkäisemään kuntoutustarpeen kasvua lapsilla ja nuorilla. Kolmas sektori, järjestöt, urheiluseurat ja kuntien liikuntapalvelut ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita pirkanmaalaisten kunnon ylläpitämisessä ja kuntoutuksen järjestämisessä.

Valiokunta katsoo, että palveluverkoston supistaminen voidaan toteuttaa vasta sitten, kun liikkuvat ja digitaaliset palvelut on todettu toimiviksi. Väestön informointi on käsittääksemme tällä hetkellä vasta alkamassa. Informointia tulee tehostaa, jotta väestö tietää miten palveluita voi saada, mistä apuvälineitä voi hankkia ja onko mahdollista käyttää yksityisiä palveluita? Palvelupisteiden mahdollinen supistaminen aiheuttaa kuljetuspalveluiden tarpeen kasvua, tämä tulee huomioida avokuntoutuksen palveluita kehitettäessä.

Avokuntoutusta järjestävät myös Kansaneläkelaitos (Kela) sekä työeläke- ja vakuutusyhtiöt. Näiden kanssa tehtävä yhteistyö on tärkeää kuntoutuspalveluiden organisoinnissa ja hoitopolkujen jatkuvuuden turvaamisessa. Työkyvyn arvioinnit tulee toteuttaa yhteistyössä työterveyshuoltojen kanssa. Kuntoutujan tietojen siirto yksityisten toimijoiden, työterveyshuoltojen ja julkisen avokuntoutuksen välillä tulee varmistaa.

Kotihoidon ja asumispalveluiden kanssa avokuntoutusta voidaan toteuttaa yhteistyössä näiden sektoreiden henkilöstön kanssa. Kuntoutusta voidaan toteuttaa arjen työtehtävissä kuntouttavalla työotteella. Etäpalveluiden turvaamiseksi voi hyvinvointialue hankkia kotihoidolle yksinkertaiset, toimivat digilaitteet, jotta kotikuntoutus ja ohjanta onnistuvat. Kotikuntoutuksen onnistuminen edellyttää helppokäyttöisiä kuntoutuslaitteita, jotka on suunniteltu eri kuntoutujaryhmien tarpeisiin. Kodin muutostyöt ja niihin liittyvä neuvonta sekä rahoitus tulee varmistaa hyvinvointialueen toimesta yhteistyössä kuntien kanssa.

Apuvälineet tulisi saada koko Pirkanmaan alueella joustavasti ilman toimituskatkoksia.

Kuntouttava työtoiminta ja sosiaalinen kuntoutus ovat tärkeä osa avokuntoutuksen palveluiden verkostoa. Näiden toimintojen jatkuminen ja kehittäminen tulee huomioida palveluverkoston suunnittelussa.

Selvityksen mukaan palvelut tarjotaan asiakkaille heidän tarpeensa mukaisissa palvelukanavissa ja asiakas saa valita palvelukanavan ja hänelle soveltuvan ajan.

Tulevia palvelukanavia ovat:

1. Digikanavat: etäasiointi ja itsepalvelu
2. Fyysinen asiointi
3. Liikkuvat palvelut
4. Ryhmätoiminnot fyysisesti ja etänä

Nämä ovat tulevia palveluita, joiden toiminta täytyy todentaa ennen palveluverkoston mahdollista supistamista. Palveluverkoston supistamiseen valiokunta suhtautuu kriittisesti.

Selvityksen mukaan avokuntoutuksen toimitilat suunnitellaan yhdessä vastaanottotoiminnan ja alueen muiden palvelujen kanssa (koulut, neuvolat, kotihoidon toimipisteet jne.) Valiokunta kannattaa yhteistä suunnittelua sote-toimijoiden ja kuntien kanssa.

Merkittävä avohuollon ja laitosmaista kuntoutusta tarjoava yksikkö on Tampereella Tammenlehväkeskus, joka on osa Tampereen kaupunkikonsernia ja Tampereen kaupungin tytäryhtiö. Saamamme selvityksen mukaan Tammenlehväkeskuksella on mahdollisuus kasvattaa avohuollon kuntoutuspalveluita ja heillä on siihen tarvittava monipuolinen henkilöstö. Mielestämme heidän resurssinsa kannattaa huomioida avokuntoutuksen palveluita kehitettäessä.

Koillis-Pirkanmaan kuntoutuspalvelut jäävät vajaisiksi, koska selvityksen mukaan palvelut loppuisivat Kurussa ja Ruovedellä. Toisaalta selvityksessä pohditaan Kurun terveysaseman kuntoutuksen tilojen hyödyntämistä? Nämä tilat on kunnostettu vuonna 2020 yksityisen lahjoituksen turvin.

Selvityksessä todetaan, että avokuntoutuksen organisointi on kesken, tietojärjestelmien moninaisuuden vuoksi tilastotiedot eivät ole vertailukelpoisia ja kustannusten selvitys on tekeillä. Nämä seikat huomioiden suosittelemme maltillista etenemistä, jotta emme tee puutteellisilla tiedoilla väestön avokuntoutuksen palveluista päätöksiä!

Monipalveluvaliokunnan puolesta 12.12.2023

Markku Virkamäki, puheenjohtaja

Mauri Jussila, 1. varapuheenjohtaja

Kukka Kunnari, 2. varapuheenjohtaja